KUTSESTANDARD

Hooldustöötaja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Kutsestandardi kasutusalad
See kutsestandard on aluseks vastava taseme õppekavade koostamisele ja isiku kompetentsuse hindamisele.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Hooldustöötaja, tase 4	4

A-osa
KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Hooldustöötaja on erialase ettevalmistusega töötaja, kes on omandanud tööks vajalikud teadmised ja oskused abivajaja hooldamiseks, juhendamiseks ning rehabilitatsiooniks vastava plaani (nt rehabilitatsiooniplaan, hooldusplaan vm) alusel. Hooldustöötaja on hoolekande- ja tervishoiuvaldkonna töötaja. Tema töö eesmärk on toetada ja abistada abivajajat väärika elu korraldamisel ja võimalikult kõrge elukvaliteedi saavutamisel. Ta hoolitseb abivajaja füüsiliste, sotsiaalsete ja psüühiliste vajaduste rahuldamise eest, juhendab ja toetab teda. 4. taseme hooldustöötaja töötab erineva ea ja kultuuritaustaga inimestega, kes oma elusituatsiooni tõttu või muul põhjusel vajavad abi, hooldust, juhendamist või tuge. Ta lähtub oma töös abivajajast kui tervikust ja tema vajadustest, jõuvarudest, toimetulekuvõimest ning tõekspidamistest iseseisvuse toetamisel. Hooldustöötaja järgib inimõigusi, kutse-eetikat ja võrdse kohtlemise põhimõtteid. Ta teeb koostööd ja suhtleb abivajaja, tema lähedaste, sugulaste ja teiste võrgustiku töötajatega. Hooldustöötaja töös on oluline pidev enesetäiendamine ja elukestev õpe. Hooldustöötaja kutsealal on olemas ka hooldustöötaja, tase 3 kutse.
A.2 Tööosad
A.2.1 Abistamine elamistoimingutes ja hooldustegevuste läbiviimine 1) Turvalise keskkonna korraldamine ja võimalusel kohandamine. 2) Hooldustegevuste planeerimine ja tegemine. 3) Tervislikust toitumisest teavitamine, toidukõlblikkuse ja toiduhügieeni jälgimine. 4) Toitumise jälgimine. 5) Riiete otstarbekuse ja mugavuse hindamine. 6) Hügieeni- ja ilutoimingute juhendamine ning abistamine. 7) Füüsilise, psüühilise ja sotsiaalse tegevuse taset aktiveerivate tegevuste toetamine. 8) Seksuaalkäitumise juhendamine ja toetamine. 9) Hooldusega seotud toimingute läbiviimine. 10) Ravimite hankimine. 11) Õe abistamine õendustoimingute sooritamisel. 12) Toimetulekut toetavate rehabilitatsiooni-, sotisaal- ja tervishoiuteenuste korraldamine. 13) Lähedaste toetamine ja juhendamine surija hooldusel või surija hooldamine. A.2.2 Majapidamistööde korraldamine 1) Pesu- ja puhastusteenuste tegemine. 2) Majapidamises vajalike tööde korraldamine. A.2.3 Töö lastega

1) Laste ja perede probleemide märkamine. 2) Lapse ja pere toetamine väärtuste kujundamisel. 3) Sotsiaalse võrgustiku aktiveerimise toetamine. A.2.4 Töö eakatega 1) Füüsiliste, psüühiliste ja sotsiaalsete muutuste mõju hindamine. 2) Igapäevaelus toimetuleku abistamine ja juhendamine. 3) Terviseprobleemide märkamine. A.2.5 Töö erivajadustega inimestega 1) Probleemide hindamine ja nendele lahenduste leidmine. 2) Motiveerimine. 3) Abivahendite kasutamise juhendamine. 4) Toetamine rehabilitatsiooniplaani täitmisel. A.2.6 Suhtlemine 1) Probleemidega tegelemine ja lahendamine. 2) Suutlikkuse hindamine suhtlusvõrgustikuga suheldes. 3) Konfliktsete olukordade märkamine ja lahenduse leidmine. 4) Suhtlemisviisi valimine. 5) Suhtlemine erineva positsiooni, kultuuritausta ja maailmavaatega inimestega. 6) Konfliktide ennetamine. 7) Probleemide lahendamine. A.2.7 Esmaabi andmine 1) Tervisliku seisundi määratlemine. 2) Esmaabi andmine haigushoogude, õnnetusjuhtumite ja traumade korral. 3) Elustamine.
Valitavad tööosad
A.2.8 Meeskonnatöö korraldamine ja juhendamine 1) Meeskonnatöö korraldamine. 2) Kolleegide toetamine. 3) Töö delegeerimine.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Hooldustöötaja võib töötada nii avahoolduses kui ka hoolekande- ja tervishoiuasutustes. Töö võib toimuda graafiku alusel, sh puhkepäevadel ja öösiti. Töö on emotsionaalselt pingeline ning füüsiliselt raske, nii individuaalne kui ka meeskonnatöö.
A.4 Töövahendid
Hooldustöötaja kasutab oma töös sobivaid abi-, kaitse-, hooldus- ja puhastusvahendeid, kodu- ja majapidamistehnikat ja vajadusel erinevaid infotehnoloogia- ja kommunikatsioonivahendeid.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Hooldustöötaja on empaatia- ja vastutusvõimeline, hooliv, usaldusväärne ja aus. Oluline on kohusetundlikkus oma töös. Ta on hea suhtleja ja koostööaldis. Hooldustöötaja töö eeldab kõrget kõlbelist hoiakut, pingetaluvust, inimkeskseid väärtushoiakuid ja tolerantsust. Samuti on tähtsad analüüsivõime, sihikindlus ja järjepidevus.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Tavaliselt on hooldustöötaja, tase 4 lõpetanud hooldustöötaja eriala õppekava kutsehariduse või kutsekeskhariduse tasemel või omandanud praktilised kutsealased oskused töö käigus ja läbinud erialased kursused.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Hooldustöötaja, hooldaja, sotsiaalhooldaja.

B-osa
KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Hooldustöötaja, tase 4 kutse koosneb kaheksast kohustuslikust ja ühest valitavast kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1 - B.2.7 ja B.2.9 (läbiv kompetents) tõendamine. Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitav kompetents B.2.8.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Abistamine elamistoimingutes ja hooldustegevuste läbiviimine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) korraldab ja võimalusel kohandab vastavalt abivajaja seisundile ja vajadustele turvalise keskkonna, arvestades hooldusplaani; tutvustab kliendile abivahendeid ja nende saamise võimalusi, juhendab kasutamisel; 2) planeerib ja teeb vajalikud hooldustegevused lähtuvalt hooldusplaanist ja abivajaja seisundist; 3) teavitab abivajajat tervislikust toitumisest ja toiduhügieenist vastavalt toitumisõpetuse põhialustele, arvestades abivajaja toitumisvajadusi ja -iseärasusi; jälgib toidu kõlblikkust ja toiduhügieeni, arvestades tervisekaitsenõudeid; arvestab toidu hankimisel abivajaja vajadusi ja soove ning võimalusel hinna ja kvaliteedi suhet; 4) jälgib abivajaja toitumist tema seisundist lähtuvalt, juhendab ja abistab abivajajat söömisel ning vajadusel söödab teda; arvestab kultuuriliste ja religioossete erinevustega toitumistavades ja hoolduses; 5) hindab abivajaja riiete otstarbekust ja mugavust lähtuvalt abivajaja tervislikust seisundist, erivajadusest, ilmastiku-, toa- ja kehatemperatuurist; abistab ja juhendab abivajajat riietumisel ja vajadusel riietab, kasutades selleks sobivaid abivahendeid; 6) juhendab, abistab ja vajadusel teeb abivajaja hügieenitoiminguid, kasutades vastavaid hooldusabivahendeid ning vajadusel korraldab iluteenuseid (nt maniküür, pediküür, juuksur); 7) aktiviseerib abivajaja füüsilisi, psüühilisi ja sotsiaalseid tegevusi; 8) toetab abivajajat tema seksuaalsuse väljendamisel (nt suhtlemine vastassugupoolega jt); 9) sooritab vastavalt juhistele erinevaid hooldustoiminguid (nt kehatemperatuuri, pulsi- ja hingamissageduse, vererõhu ja veresuhkru mõõtmine; lamatiste- ja nahahooldust, sidumisi jms), arvestades tervisenäitajaid ja kasutades vastavaid vahendeid; dokumenteerib hooldustoimingud; 10) hangib vajadusel ravimid vastavalt arsti korraldusele, ravimiõpetuste alustele ja abivajaja seisundile; juhendab, jälgib ja abistab abivajajat ravimite manustamisel, vajadusel manustab neid vastavalt etteantud juhistele; 11) abistab õde õendustoimingute sooritamisel, vastavalt juhendamisele; 12) korraldab vajadusel abivajaja toimetulekut toetavaid rehabilitatsiooni-, sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid koostöös võrgustikuga, lähtudes õigusaktides sätestatud teenuste loetelust; 13) vajadusel toetab ja juhendab lähedasi surija hooldusel või hooldab surijat, osaleb surnu korrastamisel, järgides kutse-eetikat ja kultuuritraditsioone.	
B.2.2 Majapidamistööde korraldamine	**EKR tase 3**
Tegevusnäitajad: 1) planeerib ja teeb majapidamis-, puhastus- ja korrastustöid, arvestades kaasaegseid koristuspõhimõtteid ja kodukeemia kasutamise nõudeid vastavalt tootja juhistele toote etiketil; motiveerib abivajajat nendes tegevustes osalema, arvestades abivajaja vajadusi ja võimalusi; kasutab isikukaitsevahendeid; 2) korraldab abivajaja majapidamises vajalikke töid, pisiparandusi ja olmetehnika remonti.	
B.2.3 Töö lastega	**EKR tase 4**
Tegevusnäitajad: 1) märkab laste ja perede probleeme, hindab laste ja perede abivajadust ning juhendab pöördumisel spetsialisti poole vastavalt abivajadusele, tuginedes lastekaitsealaste õigusaktide nõuetele; 2) toetab lastega pere igapäeva- toimetulekut või majanduslikku toimetulekut, juhendades pere-eelarve koostamist ning selle järgimist; 3) toetab last ja peret väärtuste kujundamisel, ühiskonnas orienteerumisel ja kaasatusel;	

4) toetab sotsiaalse võrgustiku aktiveerimist laste ja perede probleemide leevendamisel ja lahendamisel.

B.2.4 Töö eakatega	**EKR tase 4**
Tegevusnäitajad: 1) hindab eaka vananemisega seotud füüsiliste, psüühiliste ja sotsiaalsete muutuste mõju igapäevaelus toimetulekule vastavalt tegevusvõimele ja keskkonnale; 2) abistab ja juhendab eakat igapäevaelus toimetulekul, säilitades maksimaalselt eaka iseseisvust ning enesekontrolli; 3) märkab eaka terviseprobleeme, lähtudes geriaatria alustest, aitab eakal terviseprobleemidega toime tulla.	

B.2.5 Töö erivajadustega inimestega	**EKR tase 4**
Tegevusnäitajad: 1) märkab erivajadusega seotud probleeme, leiab nende lahendamise võimalusi teenuste ja toetuste kaudu; teavitab vajalikku erialaspetsialisti lähtuvalt organisatsiooni struktuurist ning tegutseb edasi vastavalt saadud juhistele; 2) motiveerib ja toetab erivajadusega inimest eesmärkide püstitamisel ja otsuste vastuvõtmisel (töökoha ja elukoha valik, haridustee jätkamine, inimsuhete hoidmine ja tervise eest hoolitsemine jm), arvestades abivajaja vanust, puuet, toimetulekut ja keskkonda; 3) tutvustab abivajajale abivahendi saamise võimalusi, abistab abivahendi hankimisel ning motiveerib ja juhendab erivajadusega inimest ja tema lähedasi selle kasutamisel; märkab erivajadusega inimese elukeskkonna kohandamise vajadust, teeb vastavaid ettepanekuid; vajadusel kaasab teiste erialade spetsialiste; 4) toetab abivajajat rehabilitatsiooniplaani täitmisel.	

B.2.6 Suhtlemine	**EKR tase 4**
Tegevusnäitajad: 1) tegeleb abivajaja probleemidega ja on orienteeritud nende lahendamisele, järgides hoolekandetöö õiguslikke aluseid; 2) hindab abivajaja sotsiaalset võrgustikku ning vajadusel abistab suhtlusvõrgustikuga suhtlemisel; 3) märkab konfliktset olukorda ja leiab lahenduse lähtuvalt abivajajast, kasutades selleks sobivaid suhtlemisviise (sh alternatiivkommunikatsiooni võimalusi, viiplemine); 4) valib suhtlemisviisi vastavalt sihtgrupile; kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise, et saavutada usalduslik suhe kliendi, tema perekonna, hooldajate ja teistega; 5) suhtleb tulemuslikult erineva positsiooni, kultuuritausta ja maailmavaatega inimestega; 6) ennetab konflikte sobiva suhtlemispsühholoogiast tuleneva meetodiga; 7) lahendab probleeme oma pädevuse piires, kuulates abivajajat aktiivselt ja empaatiliselt.	

B.2.7 Esmaabi andmine	**EKR tase 4**
Tegevusnäitajad: 1) määrab abivajaja tervisliku seisundi, hinnates tema teadvust, hingamist ja südametööd ning arvestades tema erivajadust; 2) annab abivajajale esmaabi haigushoogude, õnnetusjuhtumite ja traumade korral, arvestades tema tervislikku seisundit ja/või trauma ulatust, vajadusel kutsub abi; kasutab esmaabivõtteid ja -vahendeid vastavalt olukorrale; 3) elustab kliinilises surmas olevat abivajajat, arvestades tema seisundit, kutsub abi.	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitav kompetents B.2.8.

B.2.8 Meeskonnatöö korraldamine ja juhendamine	**EKR tase 4**
Tegevusnäitajad: 1) planeerib ja korraldab meeskonnatööd, arvestades oma organisatsiooni eripära, abivajajate vajadusi; juhendab töögrupi tööd, juhindudes etteantud tööülesandest ja kehtestatud tööjaotusest ja teeb koostööd sidusvaldkondade esindajatega, kasutades selleks vastavaid meetodeid; 2) toetab kolleege tööga kaasneda võivate probleemide määratlemisel ja hindamisel ning nende maandamiseks vajalike abinõude valikul, kasutades selleks vastavaid tehnikaid; käitub ennast kehtestavalt, arvestades suhtlemispsühholoogia aluseid;	

3) delegeerib töö asjakohaselt ja õiglaselt, arvestades töötajate pädevust; motiveerib kolleege.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.9 Hooldustöötaja, tase 4 kutset läbiv kompetents	**EKR tase 4**
Tegevusnäitajad: 1) kasutab oma töös eesti keelt tasemel B1, vene keelt osaoskuste mõistmine ja rääkimine osas tasemel A2 (vt lisa 1 „Keelte oskustasemete kirjeldused“); 2) kasutab elektroonilisi seadmeid ja võrke ning loob ja haldab faile, arvestades andmekaitse ja andmete varundamise põhimõtteid; kasutab interneti infootsingumootoreid ja elektroonse kommunikatsiooni seadeid: e-kirjade saatmist ja vastuvõtmist, e-kirjade organiseerimist ja otsingut, arvestades turvalise interneti kasutamise põhimõtteid (vt lisa 2 „Arvuti kasutamise oskused“); 3) rakendab võrdsuse ja mitmekülgsuse põhimõtteid; austab abivajajaid, nende elukogemust, valikuid ja eelistusi; järgib väärtusi, millel põhineb kvaliteetne hooldus: väärikus, austus, privaatsus ja konfidentsiaalsus; töötab vastavalt eetilistele põhimõtetele; 4) vastutab oma tegude, tööalastest kokkulepetest kinnipidamise ja oma järjepideva arengu eest; märkab olukordi, kus ei piisa tema teadmistest, oskustest ja pädevusest ning vajadusel kutsub abi; 5) järgib valdkonnaga seotud õigusakte; 6) järgib töötervishoiu ja tööohutuse reegleid ning ohutustehnika nõudeid; 7) kasutab hooldustoimingute sooritamisel ergonoomilisi võtteid; 8) püstitab selged eesmärgid; valib vahendid ja ressursid ülesannete täitmiseks; kasutab aega tõhusalt; peab kinni tähtaegadest ja ajakavast; 9) kasutab enda ja teiste ressursse asjakohaselt ja säästlikult, tegutseb tema käsutuses olevatele vahenditele ja keskkonnale vastavalt.	
Hindamine: Läbivat kompetentsi hinnatakse integreeritult teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega.	

C-osa
ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-28052015-1.2/10k
2. Kutsestandardi koostajad	Terje Kraanvelt, Iru Hooldekodu, Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukoda Merike Kravets, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool Piret Kruuser, Eesti Tervishoiualatöötajate Ametiühingute Liit Maarika Kärp, Paljassaare Sotsiaalmaja, ESTA Jaanika Luus, Koduhoolduskeskus Certis, ESTA Iris Meristo, Kristiine Sotsiaalmaja, ESTA Anu Tuuksam, SA Innove
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	25
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	28.05.2015
6. Kutsestandard kehtib kuni	17.12.2019
7. Kutsestandardi versiooni number	10
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	5321 Tervishoiuasutuste hooldustöötajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Care worker, level 4

Soome keeles	Lähihoitaja
Vene keeles	работник по уходу
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Arvuti kasutamise oskused	